

Palmsöndagen, Vägen till korset

Sak 2:10-13, Att leva i exil

Efter ett förödande uppror och en brutal belägring så intas 587 slutligen Jerusalem och templet plundras av den babyloniska kungen Nebukanessars styrkor. Den ledande klassen i det judiska samhället förs snabbt bort till fångenskap i Babylon och får snart också sällskap av större grupper av folket som tvångsförflyttas. Liksom Assyrierna använder sig Babylon av en radikal folkomflyttning för att lösa problemet med uppstudsiga delar av imperiet. Allt det som djupas sett konstituerade grunden för det judiska folkets identitet slås på detta sätt i ett slag till spillror. Landet som Gud lovat Abraham, den Davidiska kungaättens obrutna regerande och kanske mest förödande, Guds närvaro i och genom templet tas brutalt ifrån dem av ett ogudaktigt folk från öst.

I Babylon byggs långsamt ett nytt samhälle upp med nya möjligheter till försörjning, en ny vardag. Så, lika dramatiskt som folkets historia slåtts i bitar tar historien en ny vändning. Från egentligen ingenstans växer perserna fram som en ny supermakt. Detta folk, ursprunget ur i ett kargt bergs och slättland, oändligt långt från Babylons oöverträffade kulturella och ekonomiska välstånd, vågar utmana en hel värld. Och 538 går en chockvåg genom den då kända världen, Babylons makt är bruten, persern Kyros är den nye kungen. Till skillnad mot sina företrädare genomför inte Kyros några folkomflyttningar. Tvärt om uppmuntrade han en lokal identitet. Likt ingen tidigare lyckas han få en mängd olika folk och religioner att se honom som dess tillskyndare och i vissa fall till och med som frälsare. Han tillåter folk att återvända hem igen, också judarna. Snart efter att Babylons fall så dock dör Kyros och Darius tar över makten. Men han går bara än längre och uppmuntrar till ett starkare lokalt styre där representanter från de egna folken, som Serubbabel, får bli guvernörer på lokal nivå. Han ser också till att judarna, trots hårt motstånd av bland annat Samarierna tillåts bygga upp sin stad och templet igen. Persernas gav på detta vis stora möjligheter för folken att väva en egen kulturell och religiös identitet men krävde som tribut total underkastelse.

För det judiska folket i exilen tycktes det historiska skedet vara lett av Gud som återigen såg till sin utvalda skara. Och så tror jag givetvis också att det var. I först små och sen större grupper börjar de återvända hem till det land som Gud gett dem. Bland dessa återvändare finns också en man av prästerlig släkt som hette Sakarja. Denne man kom att tillsammans med Haggaj att bli en profet som framgångsrikt uppmuntrade uppbyggnaden av templet. Hans ord samlades också tämligen snart i skrift.

För oss idag ligger tiden för Israels exil mer än 2500 år bakåt i tiden. Att någon främmande makt skulle inta vårt land och slita upp oss från vår trygghet för att brutalt föra bort oss i fångenskap är inget vi ser som särskilt troligt. Men att leva exil behöver inte ta de krigiska proportioner som för Israel. Många menar idag att vi som lever i det starkt sekulariserade väst också befinner oss i en exil. De trosfundament som likt Judarnas tempel framstått som självklara och stabila har ett för ett plockats från oss. Det som började som en statligt försäkrad frihet till att utöva sin religion har idag mer och mer blivit en frihet från allt vad som heter religion. Man behöver inte resa särskilt långt för att inse att bilden av en exil är passande. Oavsett om man reser till USA, Latinamerika, Afrika eller stora delar av Asien så är det slående att människorna där har en gemensam religiös förankring som vi saknar. Vi har inga självklara grunder att bygga vår kristna identitet på utan måste först bygga upp dessa som sekulariseringen brutit ner. Där afrikanen frågar sig vilken Gud han ska tro på så står vi

under press att först förklara varför det alls skulle finnas någon Gud. Där amerikanen frågar sin vän vilken kyrka han går i, möts vi av ett ifrågasättande "går du i kyrkan"?

Dagens text i Sakarja handlar om hur Gud sätter ett stopp för judarnas exil och åter tar sin boning bland dem. Texten ger också oss denna uppmuntran, att Gud åter har tagit sin boning bland oss. Men jag vill också lyfta fram hur den pekar på några särskilda faror som ett liv i exil för med sig.

V 10 "Gläd dig och jubla, dotter Sion! Se jag kommer och tar min boning hos dig, säger Herren". Julens budskap är inkarnationens mysterium. På ett djupare sätt än någonsin förut tar Gud i Jesus åter sin boning bland oss. Liksom han tidigare låtit sin ande vila över templet möter han oss i krubban som människa. Det som saknats människan så länge var plötsligt mitt ibland oss. Men den gudomliga närvaron var ändå endast en försmak av det som komma skulle. Den vägen Gud vandrade var också den människan tvingats att gå. Liksom människans steg lett henne från paradiset till ett liv i dödens skugga så ledde också Guds steg från himlens paradiset beslutsamt mot döden. Liksom templet plundrades av främmande folk blev också Jesu kropp plundrad. Men där Israels tempel endast kunde ge frukt till ett nytt hände något annorlunda då Jesus skändades. På samma sätt som templets väggar skapade en begränsning för Guds närvaro gav Jesu person en gräns för Gud direkta närvaro. Men så på korset händer det paradoxala. Samtidigt som Jesu person bryts ner, samtidigt som han skriker ut sin gudsövergivenhet, så tar Gud sin boning bland oss. När förlåten i templet rämnar är det en oöverträffbar bild för det andliga skeendet. I Jesus offer sprängs templets väggar och Gud tar sin boning bland oss. Hit leder korsets väg. Ett upphävande av den gudssaknad som följt människan sedan syndafallet.

På korset vänder sig alltså Gud till alla människor med samma budskap som han gav exilens folk, "Se jag kommer och tar min boning hos dig". Vad är då profetens första uppmaning i detta, att vi ska fasta och be, rena oss för att bli värdiga. Nej hans enda uppmaning är *Gläd dig och Jubla!* Den påsk som vi nyss firat är verkligen en orsak till att jubla. Gjorde du det? Om inte varför är det så? Har du blivit allt för van vid budskapet, har du glömt bort vad offret innerburit för dig? Det är så oändligt lätt att Guds offer för oss blir något vi har hört så många gånger att det fantastiska i skeendet försvinner för oss. Kanske är det därför vi så älskar LP mötena i Nyhem, där kan vi se människor som ännu inte vant sig vid att ha blivit räddade från helvete till himmel.

Att glömma bort exilen när befrielsen väl kommit är den första faran som jag vill lyfta fram. Vi är alla befriande genom påsken budskap. Men om vi glömmar bort varifrån vi kommer så kommer också befrielsen att mista sin lyster.

V 11 "Många folk ska den dagen sluta sig till Herren och bli mitt folk. Jag tar min boning hos dig. Då ska du inse att Herren Sebaot har sänt mig till dig." Inte alla judar i exilen kände samma engagemang som Sakarja. Många tyckte nog att de han de det bra som det var. För att uppmuntra dem förkunnar profeten här att de inte kommer att vara ensamma. Och gemenskapen mellan kristna kan inte överskattas. Särskilt i ett land som Sverige där vi utgör en minoritet.

Den dagen kan för vårt eget land verka avlägset. Att många i vårt land skulle sluta sig till herren utmanar verkligen tron. Precis som för judarna i exilen framstår det lätt som tomma ord. Jag har under bara mina år hört många som trosvisst sagt att väckelsen snart ska komma i Sverige.

Principiellt tycker jag ibland att det varit för stor fokusering på alla dem som inte är i kyrkan än dem som faktiskt kommer. Om vi vårdade varandra mer i församlingen skulle nog också tillväxten komma.

Den andra faran med exilen är att det finns en risk att vi som stora delar av den judiska befolkningen i exilen vänjer oss vid det rådande läget, att vi blir allt för bekväma. För visst är det så att det krävs mycket mindre av oss att bara köra på i samma hjulspår än att törsta efter något mer. Som för judarna i exilen står vi ändå inför valet mellan en bekvämlig tillvaro med lite lagom av Gud eller en mer osäker framtid i Guds strålande närvaro. Jag menar inte så mycket i termer av materiella offer men att våga släppa taget om sitt liv och säga att "Gud dit du kallar, dit vill jag gå". Vågar vi bryta upp från vår exil och ta sikte på Jerusalem, ett Jerusalem där hängivenhet och ett liv utanför min kontroll möts upp av en genuint stark närvaro av Gud. Kyrkan i Sverige söker ständigt nya sätt att vända den negativa medlemsutvecklingen. Men kanske försöker vi ibland styra allt för mycket, att vi inte vågar släppa taget och låta Jesus styra. Den grundläggande frågan blir då inte "Hur ska vi få människor att finna vår församling som attraktiv" utan "vad vill Jesus säga till oss och de andra som står utanför församlingen?".

V 12 "Herren ska ta Juda i besittning som en del av den heliga marken. Än en gång utväljer han Jerusalem." Vad som gör Juda till en helig mark och Jerusalem till en helig stad är Guds närvaro. Precis som detta gör landet och staden Helig har han valt ut dig och mig och gjort oss heliga. Detta är nåden och förlåtelsen att han utväljer oss igen. Men det kräver också något av oss. Ett tomt Jerusalem, ett Juda utan folk blir bara en parodi. Hur vårdar vi vår helighet? Jag tänker ofta att jag måste skärpa till mig och komma närmare Gud, men jag kan inte komma närmare Gud, och det kan inte du heller. Han har bosatt sig i dig och mig. Vi bör helga våra liv, inte för att uppnå något utan för vad Gud redan har uppnått. Herren har utvalt dig, han har gjort dig helig, han har bosatt sig hos i dig.

Vi som lever i en exil kan ha som jag tidigare sagt, precis som judarna, blivit av med flera grundläggande fundament. Istället för att reflektera över vad Gud närvaro innebär så finner vi oss inte sällan inför ett krav att förklara hur denna närvaro alls är möjlig. Men om vi kan inse vad det innebär att Gud faktiskt tagit sin boning bland oss, att hans närvaro faktiskt vilar i oss, så skulle vår syn på församlingen också förändras. Församlingen är de heligas hemvist, den är vår, och vi är heliggjorda. Vi är en bastiljon, en fyrbåk i världen. När vi möter varandra så möter vi en bärare av Guds närvaro. Jag tycker inte vi ska gå tillbaka till någon slags judisk tempelteologi men om ni får en stund över så ta och titta på vilka föreskrifter det finns för den som ska gå in i templet, eftersom Gud finns där. I mötet med varandra står vi faktiskt också vi inför Gud. I oss har han tagit sin boning och det är en gåva bortom allt förstånd men för också med sig ett ansvar. Vi kan inte behandla varandra som resultat av en blind evolution, som smarta apor, eller ens som fallna människor. Vi är tempel och ska behandla oss själva men också varandra som det.

V 13 "Var stilla inför Herren, allt levande, han bryter upp från sin heliga boning." Att vara helig, att ha blivit heliggjord av Gud är något alvarligt. Att Gud från sin heliga boning kom till oss i Templet och i Kristus är fantastiskt. Men undret är att han genom korset tagit sin boning i dig och mig. Att veta att Gud är oss så nära att han finns i allt vi gör, varje andetag vi drar ger en känsla av storhet och allvar. Med Sakarjas ord är det något som manar till stillhet inför Gud. Kanske är det detta som gör Gud allra mest fantastisk, hans oerhörda närhet.

Den sista faran med att leva i exilen är att bara se dess upphävande som något framtida. Att himlen blir ett abstrakt mål där vi slutligen kan leva helt med och för Gud. Korsets frukt är något ständigt pågående. Exilens liv är ett val, ingen nödvändighet.

Hur behandlar vi Guds närhet och vår helighet. Vad innebär det för våra liv att Gud har sin boning mitt ibland oss. Hur låter vi detta otroliga att påverka våra liv? Bryter vi likt judarna upp från vår exil för att inta Guds land trots den utmaning det innebär. Eller förblir vi i vår exil, nöjda med ett liv där Gud inte är kung där vi själva styr och låter hans närvaro få sin konsekvens först i en abstrakt framtid.

Sakarjas uppmaning i vers 6 gäller också oss. "Bryt upp! Bryt upp! Säger Herren."